

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
Факультет цивільної та господарської юстиції
Кафедра приватного права
Кафедра права інтелектуальної власності та патентної юстиції**

ІТ-ПРАВО, КІБЕРБЕЗПЕКА ТА ШІ В УМОВАХ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ

**МАТЕРІАЛИ
Всеукраїнської наукової конференції**

28 березня 2026 р.

Одеса
Фенікс
2026

За загальною редакцією

доктора юридичних наук, професора **Є. О. Харитонова**,
докторки юридичних наук, професорки **І. В. Давидової**

Упорядники-укладачі:

Давидова І. В. — доктор юридичних наук, професор, професор кафедри приватного права Національного університету «Одеська юридична академія»;

Калітенко О. М. — кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри приватного права Національного університету «Одеська юридична академія»;

Бобейко Н. І. — лаборантка кафедри приватного права Національного університету «Одеська юридична академія».

ІТ-право, кібербезпека та ШІ в умовах гібридної війни :
I-92 матеріали Всеукр. наук. конф. (Одеса, 28 берез. 2026 р.) / за заг. ред.: д-ра юрид. наук, проф. Є. О. Харитонова, д-ра юрид. наук, проф. І. В. Давидової. Одеса : Фенікс, 2026. 300 с. DOI: <https://doi.org/10.32837/11300.33701>

ISBN 978-617-8763-22-0

Збірник містить матеріали доповідей, присвячені актуальним проблемам ІТ-права, кібербезпеки, цифрової трансформації суспільних відносин, правового регулювання штучного інтелекту та захисту інформації в умовах гібридної війни, які були оприлюднені на Всеукраїнській науковій конференції 26 березня 2026 року в Національному університеті «Одеська юридична академія».

Збірник спрямований на ознайомлення науковців, викладачів, здобувачів освіти, практикуючих юристів, фахівців у сфері інформаційних технологій і кібербезпеки з результатами сучасних досліджень щодо правових, організаційних і технологічних аспектів функціонування цифрового середовища в умовах сучасних викликів. Матеріали видання можуть бути використані в науковій, освітній і практичній діяльності, а також під час подальшого вдосконалення правового регулювання цифрових відносин і забезпечення кібербезпеки України.

342.95 : 343.32 (477) : 351.863

Матеріали видано за авторською редакцією.

Повну відповідальність за достовірність і якість поданого матеріалу несуть учасники Всеукраїнської наукової конференції, їхні наукові керівники, рецензенти і структурні підрозділи вищих навчальних закладів та установ, які рекомендували ці матеріали до друку.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Всеукраїнської наукової конференції

Харитонов Є. О. – завідувач кафедри приватного права Національного університету «Одеська юридична академія», д-р юрид. наук, проф. (голова);

Федотов О. П. – начальник науково-дослідної частини, професор кафедри морського, митного та інформаційного права, д-р юрид. наук, проф. (заступник голови);

Харитонova О. І. – завідувачка кафедри права інтелектуальної власності і патентної юстиції, д-р юрид. наук, проф.;

Галупова Л. І. – доцентка кафедри права інтелектуальної власності і патентної юстиції, канд. юрид. наук, доц.;

Зубар В. М. – професор кафедри приватного права, канд. юрид. наук, проф.;

Калітенко О. М. – професорка кафедри приватного права, канд. юрид. наук, доц.;

Кривенко Ю. В. – доцентка кафедри приватного права, канд. юрид. наук, доц.;

Токарева В. О. – доцентка кафедри приватного права, д-р юрид. наук, доц.;

Бобейко Н. І. – лаборантка кафедри приватного права.

Таким чином, сучасний OSINT-інструментарій є ефективним засобом верифікації інформації та виявлення дезінформаційних кампаній в умовах гібридної війни в Україні. Подальший розвиток цієї галузі потребує комплексного підходу, що включає в себе як технологічне вдосконалення методів збору та аналізу даних, так і формування належної правової бази, яка б забезпечувала законність застосування відповідних інструментів та захист прав експертів, які займаються розвідкою у відкритих джерелах інформації.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Івкова В., Опірський І. (2025). OSINT-технології як загроза кібербезпеці держави. *Електронне фахове наукове видання «Кібербезпека: освіта, наука, техніка»*. 3(27). С. 165-179.
2. Величко Т. (2024). Протидія російській інформаційній агресії за допомогою OSINT. *Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції представників сектору безпеки і оборони України, наукових та науково-педагогічних працівників, здобувачів освіти та інших зацікавлених осіб* (м. Київ). № 1. С. 283–284.

Самойленко Георгій Валерійович
доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри цивільного права
Запорізький національний університет

ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ, ЗАВДАНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ ГРОМАДІ ЗБРОЙНОЮ АГРЕСІЄЮ РФ

В контексті вирішення завдання визначення особливостей відшкодування шкоди, завданої збройною агресією РФ територіальним громадам визначимо наступні аспекти. По-перше, суб'єктом, який потребує захисту порушених майнових прав у вигляді відшкодування шкоди, завданої збройною агресією РФ (позивачем) є територіальна громада, від імені якої діє орган місцевого самоврядування (місцева рада); по-друге, судова практика визнає відповідачем у різних справах РФ як державу [1], міністерство оборони, міністерство юстиції, генеральну прокуратуру РФ. Оскільки

ки шкода, де факто, спричиняється військовослужбовцями ЗС РФ, застосована за аналогією норма ЦК про відшкодування підприємством шкоди, завданої працівником, або ж щодо відповідальності держави-агресора за шкоду, завдану їй збройними силами цивільному населенню (фізичним особам) (норма, закріплена в ст. 91 Додаткового протоколу I до Женевських конвенцій 1949 р.) потребує свого відповідного нормативного закріплення в ЦК України щодо відповідальності країни-агресора за шкоду, завдану діями осіб, що входять до її збройних сил по відношенню будь-яких суб'єктів цивільно-правових відносин, включно, територіальних громад. По-третє, судовий імунітет РФ як держави, що має суверенні права, не підлягає застосуванню з огляду на порушення РФ державного суверенітету України, що виходить за межі здійснення рф своїх суверенних прав, що охороняються судовим імунітетом. Відтак, РФ не має права надалі посилалися на свій судовий імунітет, заперечуючи юрисдикцію судів України у справах про відшкодування шкоди, завданої РФ (Постанова КЦС ВС від 18.05.2022 р. у справі № 760/17232/20-ц (частина II) [2]. По-четверте, застосоване матеріальне законодавство має визначатися місцем завдання шкоди (колізійна прив'язка *lex loci delicti commissi*), – *деліктне законодавство України (зокрема, норми ЦК України про деліктні зобов'язання)*. По-п'яте, *процесуальний закон – відповідно до колізійної прив'язки lex fori* (закон місця розгляду справи). Відтак, розгляд даної категорії справ є господарською юрисдикцією відповідно до ч. 2 ст. 4 Господарського процесуального кодексу України, згідно якої державні органи, органи місцевого самоврядування мають право на звернення до господарського суду за захистом своїх порушених, невизнаних або оспорюваних прав та законних інтересів у справах, віднесених законом до юрисдикції господарського суду, а ч. 3 відповідної статті визначено право осіб звертатися також особи, яким законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб [3]. Звичайно, враховуючи, що органи місцевого самоврядування мають делеговані повноваження, то конструкція даної норми мала б передбачати право органу місцевого самоврядуван-

ня звертатися до суду не щодо захисту власних прав та інтересів, а все ж таки, порушених прав та інтересів територіальної громади. В цьому контексті комунальні підприємства повинні мати власну правосуб'єктність для звернення за захистом *своїх* порушених прав, оскільки наразі законодавчо закріплена конструкція юридичної особи публічного права не визначає публічний інтерес критерієм визначення правосуб'єктності такого виду юридичних осіб. Ознака «майнової самостійності» властива будь-яким видам юридичних осіб. По-шосте, факт збройної агресії РФ проти України не потребує доведення як юридичного факту, оскільки він є загальновідомим (неодноразово військова агресія РФ визнавалася та засуджувалася на міжнародному рівні, зокрема, Резолюцією Генеральної Асамблеї ООН ES-11/1 від 02.03.2022 р., Міжнародним судом ООН, який у наказі про забезпечувальні заходи від 16.03.2022 р. у справі щодо звинувачень у геноциді за конвенцією про попередження та покарання злочину геноциду зобов'язав РФ припинити військову агресію проти України, Резолюцією Генеральної Асамблеї ООН ES-12/1 від 24.03.2022 р., якою додатково засудила військову агресію РФ проти України та вимагала від РФ припинення військових дій, в тому числі атак проти цивільних осіб та цивільних об'єктів, припинення порушення та дотримання міжнародного гуманітарного права, згідно Женевських Конвенцій 1949 р. та додаткового протоколу I 1977 р. до них) [3]. У Постанові Великої Палати Верховного Суду в справі №210/4458/15-ц від 19.02.2020 року та ухвалі Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних та кримінальних справ у справі №761/9437/15-ц від 16.08.2017 р. прямо зазначено, що факт збройної агресії російської федерації проти України встановленню в судовому порядку не потребує. По-сьоме, потребує нормативного закріплення конструкція презумпції вини країни-агресора за шкоду, завдану будь-яким суб'єктам цивільно-правових відносин, включно державі України, територіальним громадам та ін., у зв'язку з бойовими діями на території України, оскільки окремі види шкоди вимушено завдаються ЗСУ в процесі надання відсічі збройній агресії РФ. Така

шкода має відшкодовуватися в контексті причинно-наслідкового зв'язку «збройна агресія – завдана шкода» та об'єктивної відповідальності РФ на основі суб'єктивного елементу *corpus delicti* «незалежно від вини». По-восьме, судова практика в питанні визначення розміру завданих збитків виходить з нормативних приписів відшкодування реальних збитків та не отриманих доходів. Так, у справах № 905/57/25[4], № 905/64/25 [5] та ін. суди, задовольняючи позови, керувалися Постановою Кабінету Міністрів України від 20.03.2022р. № 326, якою затверджено Порядок визначення шкоди та збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії російської федерації (далі Порядок), який встановлює процедуру визначення шкоди та збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії російської федерації, починаючи з 19.02.2014 р. Так, у справі № 905/57/25 за позовом Маріупольської міської ради Донецької області за участю третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог на стороні позивача Комунальний заклад Маріупольський міський технологічний ліцей до РФ про відшкодування збитків в розмірі 34 949 768,10 грн., завданих нежитловій будівлі (Комунальний заклад «Маріупольській міський технологічний ліцей Маріупольської міської ради Донецької області»), яка є власністю територіальної громади м. Маріуполь шляхом її руйнування, як і у справі № 905/64/25 за позовом Маріупольської міської ради Донецької області до держави Російська Федерація у зв'язку зі знищенням/втратою належного позивачу майна (нежитлової будівлі Комунального закладу «Маріупольська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №56» Маріупольської міської ради Донецької області з тамбурами і прибудовою загальною площею 4061,3 кв.м за адресою: Донецька область, м. Маріуполь, бульвар Морський, 8, та знищенням/втратою майна, що знаходилось у приміщеннях вказаних будівель), в якій було доведено, що внаслідок збройної агресії РФ проти України та окупації РФ міста Маріуполь, позивач фактично втратив можливість володіти, користуватись та розпоряджатись своїм майном, суди виходили з балансової вартості такого майна. Такий підхід законодавця вважаємо хибним і таким, що по-

требує негайного виправлення. В реальному житті будівництво нових об'єктів нерухомості в разі більше балансової (остаточної) вартості об'єктів, які амортизувалися протягом строку їх служби чи експлуатації. Новий підхід почав вже використовуватися в окремих випадках. Так, ст. 27 Закону України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів» в питанні страхової (регламентної) виплати у разі пошкодження транспортного засобу виходить з принципу «старе за нове» у страхуванні («new for old») [6]. Так, закон чітко визначає розмір відшкодування в розмірі витрат, пов'язаних із відновлювальним ремонтом пошкодженого транспортного засобу.

Відтак, розмір відшкодування шкоди, завданої збройною агресією РФ проти України має виходити не з оцінки реальних збитків, які обраховуються на основі балансової вартості об'єктів речових прав, а з оцінки вартості матеріалів та відновлювальних робіт у випадку ремонту пошкоджених об'єктів, а у випадку їх знищення, – необхідності придбання чи будівництва нових об'єктів речових прав (в залежності від їх виду – рухомого чи нерухомого майна).

ЛІТЕРАТУРА:

1. Рішення Господарського суду Київської області за позовом ТОВ «Технічний центр «СНАМІ» до держави російської федерації від 08.02.2023 р. у Справі № 911/1832/22. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109362636>
2. Судова практика Верховного Суду щодо судового імунітету рф. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2024_prezent/Prezent_Sud_imun_rf_15_03_2024.pdf
3. Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 р. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 1992. № 6. Ст. 56.
4. Рішення Господарського суду Донецької області від 03.06.2025 р. у Справі № 905/57/25. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/128065485>
5. Рішення Господарського суду Донецької області від 19.05.2025 р. у справі № 905/64/25/ URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/127533571>
6. Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів : Закон України від 21.05.2024 р. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2024. №№ 37, 38. Ст. 238.